

Sivut 165 - 172

Kestävä maatalous: Eurooppalaisen maatalouden haasteet ja muutokset

Yhteenveto

Kestävä maatalous (CA) perustuen minimaaliseen maan muokkaamiseen, pysyvään maan peittoon puimatähteillä tai maanparannuskasveilla ja monimuotoiseen viljelykiertoon on keino resursseja säästävään viljelyyn joka tuottavuuteen ja ympäristön kestäväan kehitykseen. Tämän päivän vaatimukset kilpailukykyiseen mutta ympäristöystävälliseen eurooppalaiseen maatalouteen vaaditaan muutoksia perinteisiin viljelyprosesseihin voittaakseen eroosion tuomat haitat, veden saastumisen, energian käytön ja hiilidioksidipäästöt, vähenevän kustannustehokkuuden ym. Euroopan unionin yhteisen maatalouspolitiikan (CAP) vakiinnuttamat tavoitteet, vahvistavat ja myös mukautuvat terveys tietoisuuteen, antavat suunnan johon Euroopan poliittiset päättäjät ja asianomaiset tahtovat maatalouden kehittyvän ja tekevän siitä kestävämpää, sanan jokaisessa merkityksessä. CA:n käyttöön oton tuomilla hyödyillä, hahmottunut ja dokumentoitu suositteluksi maailmanlaajuisen kokemuksen myötä, voisi saavuttaa suurimman osan CAP:n päämääristä. Kuitenkin, huolimatta CA:n käyttöön ottoon perustuvaan suorakylvön tuomiin suuriin hyötyihin merentakaisilla alueilla, erityisesti Etelä-Amerikan maissa, CA:n ja suorakylvön käyttö laahaa kaukana perässä Euroopassa. CA:n ja suorakylvön taloudellisten ja ekologisten ympäristöä säästävien hyötyjen tunnustamiseksi ruuan tuotannossa, ja sen tukeminen tavoilla joilla se saadaan onnistuneesti käyttöön otetuksi, tuleva maaperänsuojelu direktiivi voi pienentää Euroopan ja merentakaisten maiden rakoa CA:n käyttöön otossa.

Johdanto

Tänään Eurooppalainen maatalous kohtaa suurimmat haasteensa sitten Euroopan yhteismarkkinoiden perustamisen. Toisin kuin muut taloussektorit Euroopan maatalous oli paljon vähemmän uhattuna markkinoiden vallalle ja kilpailulle ja näin ollen ei ollut pakotettu sopeutumaan askel askeleelta uusiin olosuhteisiin. Nykyisin globalisaatio on avannut Euroopan markkinat myös maatalouden tuotteiden osalta, tuottaen uudet pelisäännöt. Maanviljelijät ja kuluttajat sekä myös poliitikot ovat hyvin hämmentyneitä niin monien epävarmuustekijöiden edessä; maanviljelijät koska he eivät tiedä mitä ja kuinka tuottaa suurien hintojen ja lainsäädännön vaihteluiden vuoksi; kuluttajat koska he eivät voi olla varmoja globaalien markkinoiden kohtuuhintaisen ruuan turvallisuudesta; poliitikot ja päätösten tekijät koska heidän täytyy löytää tasapaino maanviljelijöiden ja kuluttajien vaatimusten sekä ympäristötekijöiden välillä.

Maatalouden tuotteiden, ruuan tarve ja raakamateriaalin kysyntä, kasvaa jatkuvasti, riippumatta viljan käytöstä biopolttoaineena. Vastatakseen tähän kysyntään maailmanlaajuiset ponnistelut täytyy ottaa tehtäväksi eikä Eurooppa voi jäädä sivuun tässä kamppailussa. Eurooppalainen maatalouden täytyy jatkaa korkeaa tuottavuutta eikä se saa turvautua taloudelliseen voimaansa hankkiakseen tarvitsemansa halvoilta maailman markkinoilta. Kuitenkin yhä vain enemmän ympäristöä ja kuluttajia koskeva lainsäädäntö rajoittaa maatalouden tuottavuutta. Euroopan unionin yhteinen maatalouspolitiikka on suuresti muuttunut viimeisen vuosikymmenen aikana tavoitteidensa uudelleen määrittelyyn vuoksi, olosuhteiden ja vaatimusten muutokset, sisäiset ja kansainväliset poliittiset ja taloudelliset painostukset ym. Tänä päivänä yleisesti tavanomainen trendi on avustusten vähentäminen samalla kun lisätään ympäristölainsäädäntöä maatalouden toimintojen osalta. Näiden puristuksessa tavanomaisen eurooppalaisen maanviljelyn täytyy

muuttua ja hakea uusia lähestymistapoja mukautuakseen globaalien markkinoiden vaatimuksiin ja olotilaan samalla noudattaen EU:n viljelystandardeja.

Euroopan unionin yhteisen maatalouspolitiikan (CAP) haasteet ja tavoitteet

Euroopan CAP on ollut aiheena käynnissä olevassa uudistuksessa sen käynnistymisestä viime vuosisadan loppupuolelta lähtien. 1990-luvun alusta alkaen on myös ollut yhteinen tavoite yhdistää maatalous- ja ympäristöpolitiikka. Äskettäin on esitetty ajatus muutoksesta tuotantoon yhteydessä olevista tuista maatalan tukemiseen ilman tuotantoyhteyttä. Nykyisin keskustelun aiheena on ottaa maatilatuet keinoksi päästöjen vähentämiseksi kohdistettaessa niitä vaihtoehtoisesti maaseudun kehittämiseen ja ympäristöystävälliseen oma-aloitteellisuuteen. Kuitenkin yhdistettynä vuotuisen inflaatioon, maatilatukien nettoarvo on vuosittain laskussa. Vuoden 2013 jälkeen on todennäköistä, että kaikki tuet ovat vahvasti yhteydessä ympäristön suojeluun. Euroopan komissio on CAP:issa asettanut päämäärät jotka maataloussektori tulee kohtaamaan suurimmassa haasteessaan sitten Eurooppalainen markkina-alueen syntymisen:

- Tukien vähentäminen
- Maaperän, veden, ilman, monimuotoisuuden ym. suojelu
- Eurooppalaisen maatalouden kilpailukyvyyn parantaminen
- Maataloustuotteiden maailmanlaajuiset markkinat
- Ruokaturvallisuus (laatu ja määrä) hyväksyttävillä hinnoilla
- Biopolttoainekasvien tuottaminen
- Riittävä maatalojen tulotaso
- Maisemasta huolehtiminen

Samanaikaiset saavutukset näissä päämäärissä vaikuttaisi olevan mahdotonta ja on vaikea kuvitella niitä saavutettavan perinteisen maatalouden keinoin.

Olemassa olevan ympäristön suojelun lainsäädännön lisäksi ja huolimatta tosiasiaista, että yhdeksällä jäsenvaltiolla on jo omat erityiset maaperänsuojelulainsäädännöt, EU Parlamentin on ennakoitu ottavan käyttöön Maaperädirektiivinä Euroopan Komission syyskuussa 2006 ratifioidun maaperän suojelua koskevan teemakohtaisen strategian seuraavien vuosien aikana. Tämä direktiivi, perustuen Euroopan maaperän tunnistettuihin suuriin uhkiin (Jones et al. 2006), rajoittaa maatalouden toimintaa, ellei suojelutoimenpiteitä toteuteta uusien vaatimusten mukaisesti.

Saavuttaakseen kaikki nämä CAP:in tavoitteet, Euroopan maatalouden täytyy mukautua ja ottaa käyttöön vaihtoehtoisia suojelumenetelmiä kestääkseen tulevaisuudessa kohtaamansa moninaiset paineet ja aikaansaadakseen todellisen ja kaikenkattavan kestävä kehityksen. Kysymys kuuluukin, kuinka?

Toteutettavissa oleva kestävä maatalous on Euroopan maatalouden mahdollisuus

Vastatakseen maaperän laadun huonontumisen ongelmiin (ensisijaisesti tuulikorroosio) luonnonsuojelu ja suorakylvö on alettu ottamaan käyttöön viime vuosisadan puolella välissä. Viljelyksen, ruohikon ja laidunmaan käyttöön otto ilman maan muokkausta tai ilman alueen aikaisempaa viljelyä on osoittautunut menestykseksi ja käytäntö on otettu käyttöön nopeasti kasvavilla alueilla, pääasiassa Pohjois- ja Etelä-Amerikassa ja Australiassa. Tuhohyönteisten, tautien ja rikkaruohon vaikutusten pienentäminen, pysyvällä tai edes osittain pysyvällä maanpeitteellä korjuujätteen tai maanpeitekasvien ja viljelykierron monimuotoisuuden avulla, on ollut harkittu tarpeellinen lisä rakennettaessa Kestävän Kehityksen (CA) käsitettä. Nopeasti leviävän kestävä viljelyn ja suorakylvön käytön syitä pääperiaatteeksi kestävä maatalouden käsitteeksi ovat monimuotoiset ja paljon todennettu (Cavalliet al. 1996; Tebrügge & Böhrnsen, 1997; Ball et al., 1998; Düring, Basch & Hummel, 1998; Tebrügge & Düring, 1999; Tebrügge, 2000; Tebrügge, 2003; Holland 2004; Pagliai, Vignozzi & Pellegrini, 2004; Lipiec, Kus, Sowinska-Jurkiewicz & Nosalewicz, 2006; Bravo et al., 2007; Cantero-Martinez, Angas & Lampurlanes, 2007; Hobbs, 2007; Lal, Reicosky & Hanson, 2007; Soon, Arshad Haq & Lupwayi, 2007; Thomas Titmarsh, Freebairn & Radford, 2007; Wang et al., 2007; Withers, Hodgkinson, Bates & Withers, 2007; Casa % Lo Cascio, 2008; D’Emden, Llewellyn & Burton, 2008; Hobbs, Sayre & Gupta, 2008; Sainju et al., 2008) ja voidaan tiivistää:

- Eroosion vähentäminen 90 %:lla
- Maaperän valunnan vähentäminen 70 %:lla
- Muualta tuotujen lannoitteiden ja kasvinsuojelutuotteiden määrän vähentäminen pienentämällä veden valuntaa ja maankuljetuksia sekä veden poistumista
- Lisäämällä maaperän kosteutta parantamalla veden läpikäytymistä, vähentämällä haihtumista sekä parantamalla veden sitomiskykyä
- Lisäämällä maa-ainesta mineralisaation vähentämisellä ja korjuujätteellä
- Hiilidioksidipäästöjen vähentäminen hiilen sitomisella maaperään ja polttoaineen säästöllä
- Satokustannusten pienentäminen vähentämällä työkoneiden käyttömääriä ja korjauskustannuksia, lisäämällä työvoiman käyttöä, vähentämällä polttoaineiden käyttöä, keskipitkällä ja pitkällä aikavälillä vähäisempi lannoitteiden käyttö mahdollisesti lisää maa-ainesta
- Kuljettavuuden parantaminen ja pinnanalaisen tiiviyden vähentäminen parantamalla maaperän koostumusta ja lisäämällä maan kantavuutta
- Ajoituksen parantaminen ja mahdollisten peltotyöpäivien lisääminen kuljettavuuden parantamisella
- Mahdollinen kemikaalien vähentäminen optimaalisten toimintojen avulla
- Maaperän ja maapinnan eliölajien monimuotoisuuden parantaminen (mikro ja makro fauna)
- Kasvinsuojelutuotteiden hyötyjen heikentäminen paremman mikrobien toimintojen vuoksi.

Eräät näistä CA – viljelyn mahdollisista hyödyistä ovat välittömästi käytettävissä heti sen käyttöön oton jälkeen, jotkut hyödyt voivat vaatia vuosia kehittyäkseen. Joka tapauksessa CA – viljelyn käyttöön otto, erityisesti suorakylvö, Euroopassa laahaa kaukana muiden maailman maiden perässä (Derpsch, 2005;

Derpsch & Friedrich, 2009). Suorakylvö on käytössä peltotiloilla Etelä-Amerikassa melkein 50 %:ssa viljelysmaista, kun taas Euroopassa (Basch, Geraghty, Streit & Sturny, 2007) vastaava luvun arvioidaan olevan 1 %. Kuitenkin jos kestävä viljelyn käytännöt ovat kyseessä tämä luku 15 %. Syyt, miksi CA – viljelyn käyttöön otto on Euroopassa suhtauduttu penseästi, ovat monimuotoiset ja useissa yhteyksissä pohditut (Basch, 2005a; Basch, 2005b; Basch, Geraghty, Streit & Sturny, 2007). On kuitenkin vaikea ymmärtää miksi CA – viljelyä käytetään onnistuneesti niin monissa luonto- ja sosioekonomisissa oloissa mutta Euroopassa satohävikin pelko ja näkemykset suuremmasta riippuvuudesta kasvinuojeluaineista estää yllämainitut CA – viljelyn todelliset välittömät ja mahdolliset keskipitkän ja pitkän aikavälin hyödyt. Maan kyntämättömyydessä jopa rikkaruohomyrkyn käyttöä ei tulisi lisätä jos yhteensopivaa rikkaruohohallintaa käytetään (Friedrich, 2005).

Joissakin EU maissa CA – viljelykäytännöt, yleensä luontoa suojeleva tai suorakylvö mutta myös maanpeittokasvien ja korjuujätteen käyttö, on huomioitu ja tuettu maatalous ja ympäristö arvoon. CA – viljelyn käyttöön otto toki vaatii ylimääräisiä alkuinvestointeja ja – kustannuksia sekä käytävä läpi perusteellinen oppimisprosessi. Totuttu maanviljely kehittyi yli 10 000 vuoden aikana ja siitä irtipääseminen vaatii toisenlaisia taitoja pärjätäkseen uusissa vaatimuksissa. CA – viljely on lupaus pitkäaikaisesta maan hallinnoinnista. Niin ollen alkuhankaluudet ja kasvanut epäonnistumisen riski pitäisi tulla korvautumaan tulospalkkiona.

”Healt – checkista” keskusteltaessa Euroopan maatalouskomissaari ainakin myönsi kesannon hyödyt ympäristölle sanomalla, että ”Minä tahdon vakuuttaa, että me säilytämme ne ympäristön hyödyt, jonka se (kesannoiti) on tuonut”. CA voisi olla verrannollinen kesannoiti tapaan missä maaperä ei ole otollinen viljelylle ja on pysyvästi peittynyt monimuotoisesti erilaisilla kasveilla tai niiden korjuujätteillä. Ainoa ero on se tosiasia, että maa jatkaa tuottamista kestävä kehityksen tavalla. Emmekä myöskään saa unohtaa, ettei mikään ole 100 % kestävä missä ihminen on osallisena. Kestävä kehitys on jatkuvaa kamppailua parhaimman kompromissin saavuttamiseksi, se on matka, ei päämäärä.

Päätelmä

Suoraan maksettujen tukien vähentäminen ja maaseudun kehittämissuunnitelmarahastojen kasvattaminen on ajateltu olevan keino muuntaa CAP:in tavoitteet maatalouden käytännöiksi. Mutta lähimenneisyys osoittaa, etteivät EU maat olleet käyttäneet saatavilla olevia rahastoja tukeakseen uusia tuottamistapoja täyttääkseen päämäärät ja vaatimukset jotka on todettu CAP:issa sekä markkinoiden vaativan maataloustuotteita kilpailukykyiseen hintaan.

Tämä on juuri se CA:n ajatus jolla voidaan pienentää rakoa kilpailukykyisen viljatuotannon, samalla kun maankäytön lisäämisen tarvetta vähennetään sekä suojellaan vesistöjä ja myötävaikutetaan vahvasti hiilidioksidipäästöjen vähentymistä. Maailman kilpailukykyisimmät maataloustuottajat luottavat CA:n ajatukseen ja ovat osoittaneet, että tämä lähestymistapa toimii mitä monimuotoisimmissa olosuhteissa. Nykyään he ovat vuosikymmeniä Eurooppaa edellä paikallisesti käyttöön otetun CA:n käytännöissä ja kehittämisessä. Ympäristölliset ja taloudelliset paineet ovat patistaneet heitä ottamaan CA:n toimintatavat käyttöön. Ehkäpä globaalien markkinoiden vaatimuksista sekä EUn määräämistä rajoituksista johtuen huomataan, että CA on kaikkein ympäristöä säästävin kompromissi saavutettaessa parhaimmat keinot erilaisista päämääristä joita on annettu Euroopan maataloudelle. Yhä saatavilla olevien rahastojen käyttö CA systeemin toimintaan saattamiseksi Euroopassa on todellakin poliittinen vaihtoehto joka tulisi ottaa käyttöön niin pian kuin mahdollista. Jopa muiden Euroopassa sijaitsevien EUn ulkopuolisten maiden

hallitukset ovat osoittaneet kasvavaa kiinnostusta ympäristöä säästäviin käytäntöihin ja ilmaston muutosstrategioihin ja ovat halukkaita rahoittamaan moista oma-aloitteellisuutta julkisin varoin (Schwarz et al., 2007).

Voidaan vakuuttaa suorakylvön levitessään laajalle toteuttavan useimmat maaperän suojelua koskevan teemakohtaisen strategian päämääristä, erityisesti herkästi haavoittuvalla maaperällä. Maaperädirektiivin toteutus on arvioitu olevan tärkeä askel tunnistaessa suorakylvön ja perinteisen viljelyn olevan taloudellisesti ja ekologisesti ympäristöä säästäviä tapoja viljan tuotannossa.